

DİNİN ESTETİK BOYUTU
(Tanrı, Ruh ve Ölüm / Felsefî Bir İnceleme)

İsmail ŞİMŞEK

© **etüt yayınları**

Sn:1206-55-003115

isbn: 978-605-4426-23-2

1.basım, Şubat 2014 Samsun

dizgi & kapak tasarım

akademi

baskı & cilt

ceylan ofset

sn: 16281

pazar mh. necati efedi sk. no: 47

tel : 362 4311444

55020 – ilkadım / samsun

etüt yayınları

pazar mh. pazar camii sk. no: 12

tel : 362 4200570 fax: 362 4322031

55020 – ilkadım / samsun

DİNİN ESTETİK BOYUTU

(Tanrı, Ruh ve Ölüm / Felsefi Bir İnceleme)

İsmail ŞİMŞEK

etüt yayınları

İsmail ŞİMŞEK

Yrd. Doç. Dr.:

01.01.1982 tarihinde Erzurum'da Oltu İlçesi Başaklı Köyünde dünyaya geldi. İlkokulu Başaklı Köyünde bitirdikten sonra orta ve lise öğrenimini Oltu İ.H.L tamamladı. 1999 yılında girdiği Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 2003 yılında mezun oldu. Bir yıl dil eğitiminden sonra aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Din Felsefesi Bilim Dalında "Alvin Plantinga'da Tanrı ve Kötülük" adlı teziyle yüksek lisansını tamamladı. Aynı bilim dalında 2013 yılında doktorasını bitirdikten sonra Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Yrd. Doç. Dr. unvanına öğretim üyesi olarak atandı. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
------------	---

GİRİŞ

BİR FELSEFE PROBLEMİ OLARAK ESTETİĞE GENEL BİR BAKIŞ

Estetik Suje	13
Estetik Obje.....	15
Estetik Yargı.....	16
Estetik Değer	22
Güzelin İyi, Yararlı ve Hoş Kavramı İle İlişkisi.....	22
Güzelin Doğru-Hakikat İle Olan İlişkisi	31
Güzel ve Sevilen Şey	34
Güzel ve Yüce.....	36

BİRİNCİ BÖLÜM

METAFİZİK ESTETİK

TANRI'NIN ESTETİK BOYUTU	40
Grek Düşüncesinde Tanrı'nın Estetik Boyutu	40
Batı Düşüncesinde Tanrı'nın Estetik Boyutu	45
İslam Düşüncesinde Tanrı'nın Estetik Boyutu	61
TANRI'NIN GÜZELLİĞİNİN YANSIMASI OLARAK EVRENİN ESTETİK BOYUTU	73
Kusursuzluk	74
Oran-orantı, Uyum, Düzenlilik ve Ölçülülük.....	95
Gayelik.....	104
TANRI'NIN VARLIĞININ DELİLİ OLARAK GÜZELLİK KANITI.....	109

İKİNCİ BÖLÜM

ESKATOLOJİK ESTETİK

RUHUN ESTETİK BOYUTU	127
Birinci Aşama: Ruhun Tanrısal Öz Olması	129
İkinci Aşama: Ruhun Bedendeki Hayatı	142
Üçüncü Aşama: Ruhun Tanrısal me Geri Dönüşü	159
ÖLÜMÜN ESTETİK BOYUTU	173
Ölüm Bir Yok Oluş Değildir.	174
Ölüm Gerçek Hayata ve Sonsuzluğa Açılan Bir Kapıdır.	191
Ölüm, İnsanı Tanrı'ya Ulaştıran Bir Yoldur.	203
CENNETİN ESTETİK BOYUTU	212
SONUÇ	237
KAYNAKLAR	243

KISALTMALAR DİZİNİ

AÜ	: Ankara Üniversitesi
AÜİFD	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
BAÜSBED	: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Ens.	: Enstitü
Fak.	: Fakülte
MEB.	: Milli Eğitim Bakanlığı
İA.	: İslam Ansiklopedisi
SÜİFD	: Samsun Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
TCKB	: Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Terc.	: Tercüme Eden
Trans.	: Translation
TÜBAR	: Türklük Bilim Araştırmaları

ÖNSÖZ

İnsan bilen bir varlıktır. Bu nedenle varlığı ile başlayan süreçte tecrübe ettiği, kavradığı ya da aklettiği şeyleri anlamlarına çabasına girişmiş, onlara iyi, kötü, güzel, çirkin gibi bir takım estetik değerler yüklemiştir. Bu estetik değerlerden en önemlisi hiç şüphesiz ki, güzellik değeridir. Algılanabilen ya da tecrübe edilebilen şeylere atfedilen, insanın duyularını etkileyen, ona haz veren bütün etkilerin ifadesi olan güzellik değeri, düşünce tarihinde, fiziksel alanda daha çok oran-orantı, uyum ve ahenkte aranırken, metafizik alanda öz ve manada aranmıştır. Dolayısıyla çalışmamızda Tanrı'nın güzelliği işlenirken güzellik değeri, öz ve mana üzerinden değerlendirilerek ele alınacaktır.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında, çalışmamızın arketipini oluşturan estetik biliminden, estetiğin fenomenlerinden, güzellik değerinin çeşitli biçimlerdeki tanımlarından bahsettikten sonra birinci bölümde, metafizik estetik başlığı altında Tanrı'nın estetik boyutunu, Tanrı'nın güzelliğinin yansıması olarak görülen evrenin estetik boyutunu inceledik. Öte yandan, evrenin güzelliğinden hareketle Tanrı'nın varlığını ortaya koyan güzellik delilini, düşünce tarihinde Grek felsefesinin en önemli filozofları olan Platon ve Plotinus'tan başlayarak Ortaçağ Hristiyan teologları ve İslam düşünürlerinin görüşleri ve bu teologların görüşlerine temel kaynak olan Kitab-ı Mukaddes ile Kur'an çerçevesinde ele aldık. Bu nedenle ele aldığımız her konuyu, önce filozof ve teologların görüşleri çerçevesinde, sonra da ilahi metinler bağlamında değerlendirdik.

İkinci bölümde ise, eskatolojik estetik başlığı altında, yine Grek felsefesinden başlayarak Ortaçağ teologları ve kut-

sal metinler çerçevesinde ruh, ruhun yapısı, ruhun estetik boyutu; ölüm, ölümün mahiyeti, ölümün güzelliği ve cennetin estetik boyutunu ele alıp değerlendirdik.

Çalışmamızın bu aşamaya gelmesinde başından sonuna kadar her türlü desteği gösteren Prof. Dr. Tuncay İmamoğlu hocama Prof. Dr. Ruhattin Yazoğlu ve Prof. Dr. Vahdettin Başcı h arıma ve ayrıca vgilî eşime katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

İsmail ŞİMŞEK
Erzurum, 2014